

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Sayın Bekir Bozdağ** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla dilerim.

Filiz Kerestecioğlu
İstanbul Milletvekili

Bakanlığınız tarafından 26 Temmuz 2016 tarihinde yayınlanan, “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlardan Hükümlü Olanlara Uygulanacak Tedavi ve Diğer Yükümlülükler Hakkında Yönetmelik”le, kamuoyunda “hadım” olarak bilinen “kastrasyon” işleminin cezai bir yaptırım olarak düzenlendiği görülmektedir.

Söz konusu yönetmelikle yapılan düzenleme, 5275 sayılı Kanunun 108. maddesinin dokuzuncu fıkrasının (a) bendine dayandırılmaktadır. Kanunun, 108. maddesinin dokuzuncu fıkrasının (a) bendine, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 102. maddesinin ikinci fıkrasında tanımlanan cinsel saldırı suçundan, 103. maddesinde tanımlanan çocukların cinsel istismarı suçundan, 104. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrasında tanımlanan reşit olmayanla cinsel ilişki suçlarından dolayı hapis cezasına mahkûm olanlar hakkında, cezanın infazı sırasında ve koşullu salıverildikleri takdirde denetim süresi içinde, infaz hâkimi tarafından “tıbbi tedaviye” tabi tutulma kararının verilebileceği ifade edilmektedir. Söz konusu “tedavi” ise “cinsel dürtünün azaltılmasına veya denetimine yönelik tedaviler ile cinsel isteğin azalmasını veya yok edilmesini sağlayan” bir işlem olarak tanımlanmaktadır.

Ne var ki Kanunda, tıbbi tedavinin içeriği belirtilmemiştir ve “tıbbi tedavi” ifadesinin cerrahi veya kimyasal kastrasyon biçiminde yorumlandığı bir mahkeme kararı bulunmamaktadır. Yani, cerrahi veya kimyasal kastrasyon kanunla karara bağlanmamış olmasına rağmen, bu uygulama adeta yönetmelikle bir cezai yaptırım olarak düzenlenmiştir.

Anayasanın 124. maddesine göre, yönetmeliklerin konusu, Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzel kişilerinin “görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak”tır. Başbakanlık ve bakanlıklar ve kamu tüzel kişilerinin düzenledikleri yönetmeliklerin bir kanuna

3372

dayanması gerekmektedir. Zorunlu kastrasyon gibi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve Anayasa ile koruma altına alınmış kişi dokunulmazlığı ve yaşama hakkı başta olmak üzere temel haklarla, işkence yasağı gibi yasakları ihlal eden bu ağır cezanın bir yönetmelikle düzenlenmesi, konu ve usul unsurları açısından Anayasanın 124. maddesine aykırıdır.

Diğer yandan, bireyin fiziksel ve psikolojik bütünlüğüne yönelik en ağır şiddet suçlarından biri olan cinsel saldırı suçuyla ilgili olarak kadınların, kadın örgütlerinin, feminist mücadelenin biriktirdiği deneyimler ve yapılan pek çok akademik çalışma, özellikle yetişkin kadınlara yönelik cinsel saldırıların cinsel bir eylem değil; cinselliğin sadece araç olarak kullanıldığı bir şiddet suçu olduğunu göstermektedir. Cinsel saldırı suçunda, “mağdura yönelik öfke, erkeklik güçlerini ve üstünlüğünü gösterme, erkekliğini ispatlama, hükmetme ve saldırganlık” gibi duygu ve eylemlerin belirleyici olduğu; Türkiye’de yapılan “Cinsel Saldırı Olgularının Suç Motivasyonuna Göre Sınıflandırılması” başlıklı araştırmada da Türkiye özelinde ortaya konmuştur. Söz konusu duygular ve eylemler, kadınlara ve erkeklere yüklenen, esas olarak erkek egemenliğine dayalı toplumsal rollerin yarattığı eşitsizlikten kaynaklanmaktadır. Türkiye Psikiyatri Derneği’nin cinsel suçlara ilişkin görüş yazısında ifade ettiği gibi, bu suçların faili olan her bireyin ruhsal bozukluğu olduğu varsayımı da doğru değildir.

Cinsel saldırı eylemleri kişilerin hormon veya libido seviyelerine bağlı olmadığından, cinsel saldırı suçlularının zorunlu kastrasyona maruz bırakılmaları bu suçları engellemek için bir çözüm sunmamaktadır. Üstelik, cinsel suç işleyenlerin, cinsel disfonksiyon yaşamaları halinde madurlara farklı biçimlerde cinsel şiddet uygulayabildikleri bilinmektedir. Cinsel saldırıyı sadece cinsel birleşme olarak tanımlamak da hatalıdır.

Tüm bunların yanında, çocuklara yönelik cinsel saldırılarda cinsel motivli saldırıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kimyasal kastrasyonun uygulandığı kimi ülkelerde suçluların bir kısmı, iradelerine bırakılan kimyasal (ilaçla) kastrasyona gönüllü olmaktadır. Burada vurgulanması gereken, özellikle Avrupa’daki örneklerde kimyasal kastrasyonun cezalandırmak amacıyla değil; riski düşürmek amacıyla suçlunun iradesine bırakılarak uygulandığıdır. Türkiye’de ise kısasa kısas gibi Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’na aykırı bir saikle, işkenceye benzer biçimde caydırıcılık ve cezalandırmanın hedeflendiği görülmektedir. Kastrasyon, ülkemizde maalesef popülist bir cezalandırma aracı olarak ele alınmaktadır.

Ceza adaletini bir toplumsal sorumluluk olarak gören Danimarka gibi İskandinav ülkelerinde ise cinsel şiddet eylemleri öfke ve iktidar kurma duygularıyla ilişkilendirilmekte, kimyasal kastrasyon çok kısıtlı bir suçlu grubuna uygulanmakta, kastrasyona mutlaka terapi gibi tedaviler eşlik etmektedir. Diğer yandan ise kastrasyon, cinsel suçları meşrulaştıracak biçimde de ele alınmamaktadır.

Gönüllü kastrasyona tabi tutulan ve testosteron seviyeleri ilaçla düşürülen kişiler düzenli olarak izlenmekte, dışarıda bulunan kişiler, kliniklere rapor vermekte, düzenli olarak teste tabi

tutulmaktadır. Bu kişiler genelde, çocuk cinsel istismarından hüküm giymiş ve pedofili teşhisi konmuş kişilerdir. Fakat, pedofililerde dahi cinsel davranış yalnızca hormonlarla açıklanamakta, fanteziler de pedofililerin suç davranışı göstermesinde etkili olmaktadır. Kimyasal kastrasyonun cinsel suç yinelemesini bir ölçüde engelleyebildiği görülse de bu etkinin herkes için geçerli, mutlak bir koruyuculuk içermediği Türkiye Psikiyatri Derneği tarafından vurgulanmaktadır.

“Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlardan Hükümlü Olanlara Uygulanacak Tedavi ve Diğer Yükümlülükler Hakkında Yönetmelik”, birçok konuyu muğlak bırakmıştır. Kimyasal kastrasyonda kullanılacak ilaç dahil pek çok husus kastrasyonun uygulandığı ülkelerde belirliken, çıkarılan yönetmelikte netliğe kavuşmamıştır. Yönetmeliğe göre; kastrasyona gerek olup olmadığının belirlenmesi için kişinin Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelere sevk edileceği belirtilmiştir. Yine Avrupa ülkelerindeki pekçok örnekte söz konusu raporlar bu konuda uzmanlaşmış klinikler tarafından verilmekte, klinikler ve bünyesinde uzmanlaşmış nitelikli psikolog, sosyal hizmet uzmanı ve sağlık çalışanı bulunduran denetimli serbestlik büroları eşgüdümlü çalışmaktadır. Zorunlu kastrasyon ise Türkiye Psikiyatri Derneği’nin de görüşünde belirttiği gibi kabul edilemezdir: “Evrensel etik ilkeler ve Biyotıp Sözleşmesi hükümlerine göre hiç bir birey onaylamadığı bir tıbbi işleme (muayene dahi) zorlanmamalıdır. Bu tedavilerin beklenen etkiyi göstermeyebilecekleri gibi, birçok olumsuz etkilerinin de olabildiği, kişinin onamı dışında uygulanması ile yeni hukuksal sorunlara ve tazminat davalarına yol açacağı da akılda tutulmalıdır.”

Cinsel saldırıların önlenmesinin yolu, hadım gibi popülist cezalar getirmek değil; Türkiye Psikiyatri Derneği’nin de belirttiği gibi, “cinsel taciz ve istismara zemin hazırlayan toplumsal değerlere, cinsiyet eşitsizliğine müdahale edebilecek kapsamlı politikalar geliştirilmesi, cinsel suçlarla ilgili kamu duyarlılığının artırılması, mağdurun adalet sistemine erişiminin kolaylaştırılması, başvuru, soruşturma ve yargılama aşamalarından yeniden travmatize edilmesini engelleyici, koruyucu tedbirlerin düzenlenmesi, ceza ve yaptırımların belirlenmesi ve uygulamasıyla ilgili, özellikle hafifletici etkenler ve salıverilmelerle tetiklenen, adaletin yerini bulmadığına ilişkin yaygın kaniye neden olan düzenlemelerin gözden geçirilmesi gibi birden çok boyut içeren bir strateji” oluşturmaktan geçmektedir.

Bir diğer husus ise söz konusu yönetmeliğin “Başta Cinsel İstismar Olmak Üzere Çocuklara Yönelik Her Türlü İstismar Olaylarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu”na danışılmadan çıkarılmış olmasıdır. Komisyon, çocuklara yönelik istismara karşı alınacak tedbirler ve izlenecek politikanın belirlenmesi için Nisan ayından itibaren toplantılar ve çalışma ziyaretleri yapmakta, uzman görüşlerini almaktadır. Adalet Bakanlığı’ndan bürokratlar da Komisyonun Sincan Çocuk Kapalı Cezaevi ve Çocuk Eğitim Evi Çalışma Ziyareti sırasında bir sunum gerçekleştirmişlerdir. Fakat Adalet Bakanlığı, Çocuk İstismarı Komisyonu’nun çalışma alanındaki bu konuyla ilgili söz konusu yönetmeliği hazırlarken

Komisyonunda bir değerlendirme yapmamış, karşılıklı görüş alışverişinde bulunulmamıştır. Kanun yapım süreçlerinin, meclis komisyonlarının denetiminden uzaklaştırılması ve ceza adaletinin cezaların ağırlaştırılmasıyla sağlanacağı inancıyla hareket edilmesi, kamuoyunda demokrasi adına ciddi bir kaygı uyandırmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Bakanlığınız, genel olarak olarak erkek egemenliğinden kaynaklanan ve iktidar kurma saikiyle işlenen ve birçok zaman da cezasızlık veya indirimlerle malul olan cinsel saldırı suçlarının adeta bir hastalıkmiş gibi ele alınarak kastrasyon yöntemleriyle çözüm getirmeye çalışmanın bu suçları meşrulaştırıcı ve üstünü örtücü etkileri olabileceğinin farkında mıdır?
2. Özellikle kadınlar, cinsel şiddet de dahil olmak üzere her türlü şiddetle mücadele için İstanbul Sözleşmesinin etkin olarak uygulanmasını beklerken Bakanlığınızın bu konuda geliştirdiği stratejik hedefler nelerdir?
3. Zorunlu kastrasyon gibi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve Anayasa ile koruma altına alınmış kişi dokunulmazlığı ve yaşama hakkı başta olmak üzere temel haklarla, işkence yasağı gibi yasakları ihlal eden bu ağır cezanın bir yönetmelikle düzenlenmesi konu ve usul unsurları açısından Anayasanın 124. maddesine aykırı değil midir?
4. Biyotıp Sözleşmesi hükümlerini ihlal eden zorunlu kimyasal ve cerrahi kastrasyonun yaratacağı ciddi insan hakları ihlalleri ve sorunlarla ilgili Bakanlığınızın görüşü nedir?
5. Kastrasyonun cinsel suçların yinelenmesini engellemekteki etkisinin zayıf olduğu pek çok araştırma tarafından ortaya konmuştur. Bakanlığınız bu araştırmaları incelemiş ve dikkate almış mıdır?
6. Bakanlığınız, “Başta Cinsel İstismar Olmak Üzere Çocuklara Yönelik Her Türlü İstismar Olaylarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu”nun çalışma alanındaki bu konuyla ilgili mevcut yönetmeliği hazırlarken, neden Komisyonunda bir değerlendirme yapmamış, karşılıklı görüş alışverişinde bulunulmamıştır?
7. Bakanlığınız yönetmeliği hazırlarken, Türkiye Psikiyatri Derneği, Adli Tıp Uzmanları Derneği, İstanbul Tabip Odası, İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezi, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği (SHUDER)’nin kastrasyon konusunda karşı görüşlerini veya kastrasyonun belirli hallerle sınırlı tutulması ve kişinin inisiyatifine bırakılması konusundaki uyarılarını neden dikkate almamıştır?
8. Cinsel suçların yinelenmesinin önlenmesi için ceza infaz kurumlarında ve denetimli serbestlik bürolarında çalışan uzmanlaşmış nitelikli psikolog, sosyal hizmet uzmanı ve sağlık çalışanı

sayısının artırılması, rehabilitasyon ünitelerinin alt yapı ve personel bakımından yeterli duruma getirilmesi yönünde Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır?

9. Bakanlığınız, cinsel suçların gerçekten önlenmesine hizmet edecek cinsel suçlarla ilgili kamu duyarlılığının arttırılması, mağdurun adalet sistemine erişiminin kolaylaştırılması, başvuru, soruşturma ve yargılama aşamalarından yeniden travmatize edilmesini engelleyici, koruyucu tedbirlerin düzenlenmesi, ceza ve yaptırımların belirlenmesi ve uygulamasıyla ilgili, özellikle hafifletici etkenler ve salıverilmelerle tetiklenen, adaletin yerini bulmadığına ilişkin yaygın kanıya neden olan düzenlemelerin gözden geçirilmesi gibi çalışmalar yürütmekte midir?